

Bydgoszcz, dnia 4 lutego 2021 r.

**Odpowiedź na wiadomości e-mail kierowane w ramach inicjatywy
„ZapytajSanepid.pl”**

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy informuje, że wnioski literalnie przez wnioskodawców określone jako wnioski o dostęp do informacji publicznej kierowane do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bydgoszczy z instrumentalnym wykorzystaniem przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 2176), a w oparciu o inicjatywę „ZapytajSanepid.pl”, nie stanowią wniosków o dostęp do informacji publicznej w rozumieniu tej ustawy i są jedynie efektem nadużycia prawa dostępu do informacji publicznej.

Jak to zostało wskazane w wyroku NSA z dnia 23 listopada 2016 r. I OSK 1601/15, nadużycie prawa dostępu do informacji publicznej polega na próbie skorzystania z tej instytucji dla osiągnięcia celu innego niż troska o dobro publiczne, jakim jest prawo do przejrzystego państwa i jego struktur, przestrzeganie prawa przez podmioty życia publicznego, jawność działania administracji i innych organów władzy publicznej. Tak też NSA w wyrokach z dnia 14 lutego 2017 r. I OSK 2642/16 oraz z dnia 18 maja 2020 r. I OSK 2267/18.

Działanie wnioskodawców, w szczególności masowa ilość przesyłanych wiadomości i ich treść zredagowana w sposób, który wymagałby olbrzymiego nakładu pracy w celu udzielenia odpowiedzi, nie świadczy o zamiarze uzyskania informacji publicznej w celu jej wykorzystania dla dobra wspólnego, czyli zgodnie z intencją prawodawcy zmaterializowaną w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. Rzeczywiste intencje osób przekazujących przedmiotowe wiadomości e-mail obrazuje określenie działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej ukierunkowanej na zwalczanie epidemii SARS-CoV-2 jako „bolszewickie praktyki”. Zwraca się uwagę, że od początku zagrożenia wirusem SARS-CoV-2 pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizują zadania w ponadnormatywnym czasie i dużym deficycie czasowym, niejednokrotnie z olbrzymim poświęceniem swojego czasu, zdrowia, dobra własnej rodziny. Celem tych działań jest realizacja ustawowych obowiązków. Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych, jaką m.in.: jest choroba szczególnie niebezpieczna i wysoce zakaźna COVID-19 wywoływana przez SARS-CoV-2. Podstawowe zadania w tym zakresie wynikają z ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2021 r. poz. 195) oraz ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2020 r. poz. 1845 z późn. zm.).

Z dużym zrozumieniem dla trudnej sytuacji przedsiębiorców oraz innych osób zarabkujących, które dotknięte zostały skutkami epidemii SARS-CoV-2, należy jednak stanowczo wskazać, że w świetle konstytucyjnych zasad funkcjonowania demokratycznego państwa prawa nie może być tolerancji dla wymuszania prymatu interesów ekonomicznych określonych grup zawodowych nad bezpieczeństwem zdrowotnym ludności. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej „Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli” (art. 1), „zapewnia bezpieczeństwo obywateli” (art. 5), „każdy ma prawo do ochrony zdrowia” (art. 68 ust. 1), a „władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych” (art. 68 ust. 4).

Podstawowym dobrem chronionym prawnie przez działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest zdrowie i życie każdego człowieka, ze szczególną troską adresowaną do osób starszych, słabszych, bardziej podatnych na zakażenie SARS-CoV-2 i ciężki przebieg COVID-19, w tym również śmierć. Wszystkich tych osób, które świadomie i cierpliwie przestrzegając reżimu sanitarnego mają prawo oczekiwać, że nie zostaną zakażone podczas konieczności skorzystania z transportu publicznego, sklepu z żywnością, przychodni itp., w których to miejscach muszą spotykać się z osobami niejednokrotnie świadomie nieprzestrzegającymi ograniczeń, przekonanymi o własnej odporności na SARS-CoV-2 i spragnionymi „normalnego” życia w restauracjach, pubach, czy dyskotekach.

Państwowa Inspekcja Sanitarna nie może przestać realizować zadań mających na celu ochronę zdrowia i życia ludzi oraz zaniechać swojej działalności stawiając obowiązek udzielania odpowiedzi na wiadomości e-mail adresowane w złej wierze niezgodnie z celem aktu prawa powszechnie obowiązującego, wyżej niż obowiązek zapewniania ochrony zdrowia i życia ludzkiego. Każdy ma prawo do subiektywnej oceny otaczającej rzeczywistości, jednak wnioski z niej wynikające nie mogą prowadzić do zagrożenia podstawowym dobrom chronionym prawnie jakimi są zdrowie i życie innych osób.

Nie istnieje wyższość prawa do uzyskania informacji publicznej, zwłaszcza pojmowanego literalnie i w oderwaniu od rzeczywistego celu tego prawa, nad obowiązkiem Państwowej Inspekcji Sanitarnej zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego ludności. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie mogą też poddawać się działaniom będącym nadużyciem prawa, zwłaszcza jeżeli ceną jest zdrowie i życie innych ludzi. Instrumentalne wykorzystywanie instytucji prawnej dostępu do informacji publicznej nie zasługuje na ochronę, zwłaszcza jeżeli jego ceną miałyby być pogorszenie sytuacji zdrowotnej ludności, wskutek oczekiwanego przez osoby przesyłające wiadomości, odciążenia pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej od prowadzenia działalności przeciwepidemicznej. Taki sposób korzystania z prawa nie zasługuje na uznanie i nie może być uwzględniony przez organ administracji publicznej.

Instytucja "nadużycia prawa" została poddana szczególnie obszernej analizie w uzasadnieniu do postanowienia NSA z dnia 16 października 2015 r. I OSK 1992/14 – „W doktrynie przyjmuje się, że nadużycie praw procesowych należy uznać za samoistną instytucję prawa procesowego (zob. A. Redelbach, S. Wronkowska, Z. Ziemiński, Zarys teorii państwa i prawa, Warszawa 1992, s. 153). Nadużycie prawa to korzystanie z tego prawa i używanie instrumentów służących jego realizacji nie w celu zrealizowania wartości, którym to prawo ma służyć, chociaż z powoływaniem się na nie (tak W. Jakimowicz, Nadużycie prawa dostępu do informacji publicznej, w: Antywartości w prawie administracyjnym, maszynopis powielony, Kraków 2015, pkt V). Do nadużycia prawa dochodzi w sytuacjach, gdy strona podejmuje prawnie dozwolone działania dla celów innych, niż przewidziane przez ustawodawcę. Każde prawo podmiotowe, w tym prawo do sądu, przyznane jest przez normę prawną w celu ochrony interesów uprawnionego. Prawo to winno być jednak wykonywane zgodnie z celem, na który zostało przyznane. W konsekwencji zachowanie, które formalnie zgodne jest z literą prawa, lecz sprzeciwia się jej sensowi, nie może zasługiwać na ochronę (Marcin Warchoła, Pojęcie nadużycia prawa w procesie karnym, "Prokuratura i Prawo", 2007, nr 11, s. 49 i n.; T. Cytowski, Procesowe nadużycie prawa, "Przegląd Sądowy" 2005, nr 5, s. 81 i n.; M.G. Plebanek, Nadużycie praw procesowych w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2012, s. 50 i n.; P. Przybysz, Nadużycie prawa w prawie administracyjnym, w: red. H. Izdebski, A. Stępkowski, Nadużycie prawa, Warszawa 2003, s. 189; por. wyrok NSA z dnia 21 stycznia 2011 r., II FSK 1338/10). Tak samo oceniane jest działanie podmiotu, który inicjuje szereg postępowań sądowych w celu innym, niż ochrona swych praw - w ten sposób wpływa na obniżenie poziomu ochrony innych podmiotów, które nie mogą w dostatecznie szybki sposób uzyskać ochrony prawnej (H. Dolecki, Nadużycie prawa do sądu, w: Sądownictwo administracyjne gwarantem wolności i praw obywatelskich 1980-2005, red. J. Góral, R. Hauser, J. Trzeciński, Warszawa 2005, s. 136). Podkreśla się, że stanowisko takie znajduje aprobatę nie tylko w doktrynie oraz orzecznictwie sądów polskich, ale także akceptowane jest przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasbourgu, który wielokrotnie zwracał uwagę, że określone działania strony w procesie można uznać za nadużycie prawa do sądu (zob. np. postanowienie NSA z dnia 5 listopada 2015 r., I OZ 1382/15).”.

W całej rozciągłości powyższą argumentację Sądu należy przyjąć dla oceny działania osób przesyłających wiadomości e-mail do organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej literalnie powołujących się na prawo dostępu do informacji publicznej, a w rzeczywistości nastawionych na uzyskanie własnej satysfakcji wyrządzenia odwetu na instytucji, której działalność ukierunkowaną na ochronę zdrowia i życia ludności postrzegają jako szkodliwą dla interesów gospodarczych określonych grup zawodowych, a przede wszystkim – sparaliżowanie tej działalności. Wydźwięk instrukcji dotyczącej sposobu przesyłania przedmiotowych wiadomości nie pozostawia żadnych wątpliwości, że szczególnie niebezpiecznym, ale bezpośrednio

zamierzonym do osiągnięcia efektem, jest zablokowanie zasobów osobowych i internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu wymuszenia zaprzestania prowadzenia kontroli spełniania wymogów higieniczno-zdrowotnych, co w efekcie ma umożliwić prowadzenie określonych rodzajów działalności, które niestety przyczyniają się do wzrostu zakażeń SARS-CoV-2 i większej śmiertelności powodowanej przez COVID-19. Gdyby organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej zaniechał obecnie prowadzonych działań przeciwepidemicznych, wklajając się w udzielanie odpowiedzi na przesyłane wiadomości e-mail, z pewnością miałyby to negatywny wpływ na bezpieczeństwo zdrowotne ludności, w wyniku czego kolejne osoby straciłyby życie w cierpieniu zarówno fizycznym powodowanym przez wyniszczające działanie SARS-CoV-2, jak i psychicznym wskutek umierania w samotności, niejednokrotnie bez posiadania telefonu lub możliwości jego obsługi w celu pożegnania się z najbliższą rodziną.

Przytoczyć też należy wyrok NSA z dnia 11 maja 2017 r. I OSK 2777/16, w świetle którego wniosek o dostęp do informacji publicznej może podlegać, w aspekcie swojej skuteczności, ocenie wedle nagannej motywacji jego autora. Ustalenie rzeczywistych motywacji wnioskującego w postaci dążenia do wywołania dolegliwości adresatowi wniosku, tudzież utrudnienia funkcjonowania instytucji, dyskwalifikuje taki wniosek w świetle ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. Posiłkując się argumentacją wynikającą z tego wniosku na potrzeby obecnej sytuacji należy uznać, że przesyłane wiadomości e-mail nie miały na celu uzyskania informacji służącej obiektywnie jakimkolwiek dobru powszechnemu, lecz dotyczyły jedynie indywidualnych działań osób przesyłających wnioski, oscylujących wokół subiektywnych pobudek deprecjonujących wysiłki ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności. Skorzystać należy z oceny Sądu i podnieść, że takie działanie nie tylko nie prowadzi do poprawienia funkcjonowania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, do której przesłano wiadomości e-mail, lecz przeciwnie - w istocie ma na celu być dla niej dokuczliwym. Nie służą te wiadomości zatem usprawnieniu realizacji zadania publicznego w postaci ochrony zdrowia i życia ludzkiego, lecz bezpośrednio godzą w realizację tego zadania.

Krytyka kierowania do urzędu olbrzymiej ilości wniosków o dostęp do informacji publicznej została wyartykułowana również w postanowieniu NSA z dnia 15 czerwca 2016 r. I OZ 565/16. Praktyka taka została uznana za nadużywanie przysługujących jednostce uprawnień, który to stan nie może być sankcjonowany przez Sąd. Nie zasłużyło na uznanie również wykorzystywanie przez wnioskodawcę przepisów powszechnie obowiązującego prawa do paraliżowania pracy urzędu, co w przypadku aktualnie składanych wiadomości e-mail do wojewódzkiej stacji sanitarno-epidemiologicznej zaangażowanej w walkę z epidemią SARS-CoV-2 jawi się ponadto jako społecznie rażąco szkodliwe.

Z powyższych względów, przesyłane wiadomości e-mail nie wymagają udzielenia odpowiedzi w formie innej niż niniejszy komunikat. Przedmiotowe wiadomości

stanowią rażąco nadużycie prawa, którego skutkiem mogłoby być spowodowanie zagrożenia dla zdrowia i życia ludności wynikające z zaprzestania prowadzenia działań przeciwepidemicznych. Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bydgoszczy pozbawiona jest też możliwości udzielania odpowiedzi na każdy e-mail w przedmiotowej sprawie, w szczególności w stanie epidemii, ponieważ pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zaangażowani są w działania przeciwepidemiczne. Organ administracji publicznej nie może realizować wniosków osób usiłujących sparaliżować działanie jednej z ważniejszych instytucji w zwalczaniu epidemii SARS-CoV-2, kosztem realizacji ustawowych zadań bezpośrednio ukierunkowanych na ochronę zdrowia i życia obywateli. Dlatego też wszystkie wiadomości mające charakter nadużycia prawa, wpływające na skrzynki kontaktowe pozostaną bez odpowiedzi.

Wysyłanie masowej liczby wiadomości e-mail na skrzynki kontaktowe instytucji bezpośrednio zaangażowanej w zapewnianie bezpieczeństwa zdrowotnego ludności zagraża bezpieczeństwu wszystkich tych osób, które potrzebują nawiązania kontaktu z jednostką Inspekcji Sanitarnej w celu ochrony własnego zdrowia i życia (ograniczona pojemność skrzynek).

Państwowy Wojewódzki
Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy

Wojciech Koper